

KOMPARATIVNI PREGLED PRIORITETNIH INDUSTRIJSKIH SEKTORA U 2016. i 2017. GODINI

	Metaloprerađiva		Građevinarstvo		Prehrambena industrija		Drvoprerađiva		Proizvodnja kože i proizvoda od kože		Trgovina na veliko i malo	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Broj MSP	11	15	10	11	8	9	6	14	3	7 (4)	75	64
Broj radnika	530	632	239	242	344	415	576	672	260	241	809	776
Ukupan prihod (u milionima KM)	89,5	101	19	19,16	38,66	43	50,8	57,5	12,2	11,7	379,2	401,5
Dobit u 2017. (u milionima KM)	10,2	10,6	0,64	0,60	1,85	2,5	4.43	7.4	0,35	- 1,3	12,08	14,99
Prihod po zaposlenom (KM)	168.923	159.812	79.498	79,201	112.379	103.775	88.323	85.629	46.857	48.431	468.780	517,345
Dobit po zaposlenom (KM)	17.644	16.760	2.671	2.490	5.376	6.246	7.690	11.002	1.367	-5.452	14.935	19.367
Izvoz (u milionima KM)	35	38,9	0	0,11	2,9	6,2	48,1	52,4	11,8	11,0	78,6	82,2
Udio izvoza u ukupnom prihodu sektora	28.70%	38,55%	-	0,6%	7,46%	14,46%	94,65%	91,1%	93.7%	94,8%	20,73%	20,49%
Udio izvoza u ukupnom izvozu MSP	18,6%	19,8%	-	0%	1,54%	3,17%	27,07%	26,69%	6,3%	5,63%	41,88%	41,88%
Prosječna neto plata radnika u sektoru (KM)	620	736	637	727	533	653	475	734	450	600	420	562

TREND RAZVOJA PRIVREDNIH SEKTORA U 2017. GODINI, U ODNOSU NA 2016. GODINU

- Iako se ukupan broj privrednih subjekata koji su predali izvještaj APIF-u (i tako se našli u njihovoj bazi) nije značajno promijenio u odnosu na 2016. godinu, u svim prikazanim sektorima, osim trgovine na veliko i malo, došlo je do povećanja broja MSP. Broj preduzeća u ovim sektorima nije značajno veći, ali pokazuje pozitivan trend.
- Prema broju MSP, i u 2017. godini je najzastupljeniji sektor trgovine na veliko i malo, sa 64 preduzeća koja posluju u 2017. godini.

- U svim sektorima osim proizvodnje kože i trgovine na veliko i malo, došlo je do novog zapošljavanja. Najviše novih radnih mjesta u 2017. godini ostvareno je u sektoru metaloprerade (102), a zatim drvoprerade (96). Sektor proizvodnje kože i proizvoda od kože smanjio je broj zaposlenih za 19, a trgovina za 33.
- Najveći ukupan prihod u 2017. godini ostvaren je u sektoru trgovine na veliko i malo (401,5 milion KM), metaloprerade (101 milion KM) i drvoprerade (57,5 miliona KM).
- Najveći prihod po zaposlenom ostvaruje sektor trgovine na veliko i malo (517.345,00 KM), a najmanji sektor kože i obuće (48.431,00 KM).
- Najveću dobit ostvaren je u trgovini na veliko i malo (14,99 miliona KM), a zatim sledi metaloprerade sa 10,6 miliona KM i drvoprerade sa 7,4 miliona ostvarene dobiti.
- Sektor kože i obuće, koji je u 2016. godini poslovao sa minimalnim dobitkom, jedini je od prioriternih sektora koji u 2017. godini bilježi gubitak (od 1.3 miliona KM).
- Najveća dobit po zaposlenom ostvarena je u sektoru trgovine na veliko i malo (19.367 KM), a najmanja u sektoru građevinarstva (2.490,00 KM), dok sektor kože i obuće u 2017. godini ima gubitak od 5.452,00 KM po radniku.
- U svim izvozno orijentisanim sektorima došlo je do povećanja izvoza u odnosu na 2017. godinu.
- Sektor trgovine na veliko i malo je najveći izvoznik, sa 41,88% udjela u ukupnom izvozu Prnjavora. Slijedi sektor drvoprerade (26,69%) i metaloprerade (19,8%). Ova 3 sektora čine 88,37% od ukupnog izvoza Prnjavora.
- Najveći procenat ukupnih prihoda od izvozne djelatnosti ostvaruju sektori prerade kože i obuće (94,8%) i drvoprerade (91,1%). Ovo ukazuje da se u ovim sektorima najčešće sklapaju „lohn“ poslovi.
- Najveću prosječnu neto platu ima sektor metaloprerade (736,00 KM) i drvoprerade (734,00 KM). Iznad opštinskog prosjeka su i plate u građevinarstvu (727,00 KM), dok je najniža zarada u trgovini (562,00 KM), a zatim proizvodnji kože i proizvoda od kože (600,00 KM) i prehrambenoj industriji (653,00 KM). U posljednja tri sektora, zarade su ispod prosječnog ličnog dohotka u opštini Prnjavor, koja u 2017. godini iznosi 688,00 KM.
- U 2017. godini, rast plata se uočava u svim analiziranim sektorima, u rasponu od 14% u građevinarstvu, do čak 54,5% u drvopreradi.

ZAKLJUČAK

U **sektoru metaloprerade:** Svi parametri ukazuju na trend rasta ovog sektora u odnosu na 2016. godinu. Izuzev prihoda i dobiti po zaposlenom, koji su neznatno niži i, broj zaposlenih, ukupni prihodi, dobit, izvoz, udio izvoza u ukupnom prihodu, kao i prosječna plata su u porastu.

U **građevinarstvu** se uočava stabilnost – bez naglih padova i skokova u većini analiziranih aspekata, osim što je zabilježen porast neto zarade od značajnih 14%.

Prehrambena industrija pokazuje veoma pozitivan trend razvoja u svim aspektima, osim što je došlo do blagog pada prihoda po zaposlenom. U ovom sektoru bilježi se značajan porast izvoznih aktivnosti: gotovo za 100% je povećan prihod od izvoza, odnosno, udio izvoza u ukupnim prihodima MSP u ovom sektoru. Značajan je i porast prosječne neto plate u sektoru - za 120,00 KM (22,5%).

U sektoru **drvoprerade** takođe je vidljiv sveukupan pozitivan trend razvoja, a naročito je bitno napomenuti značajan porast dobiti u odnosu na 2016. godinu (za gotovo 3 miliona KM), kao i značajan porast plata (za 54,5%) u 2017. godini. U sektoru drvoprerade, plate su bile najniže, uz sektor proizvodnje kože i obuće. Ovakvim rastom, plate su porasle na oko 5% iznad prosječne zarade u opštini i približile se zaradama u ostalim vodećim sektorima (metalopreradi i građevinarstvu).

Sektor proizvodnje kože i proizvoda od kože je jedini od prioriternih sektora koji posluje lošije u odnosu na 2016. godinu, kao i na ostale sektore u 2017. godini. U poređenju sa 2016. godinom, smanjen je broj zaposlenih i prihod u sektoru, a sektor je poslovao sa gubitkom od 1,3 miliona KM (-5.452,00 KM po zaposlenom). Plate su u sektoru još uvijek niže od prosjeka u Opštini.

Sektor trgovine na veliko i malo je i dalje apsolutno vodeći u opštini Prnjavor i bilježi rast po svim parametrima. Međutim, iako ovaj sektor zapošljava najveći broj radnika, radi se o neproizvodnim djelatnostima, koje su plaćene manje od drugih poslova, a ispod prosjeka su u opštini.

Razvoj metaloprerade, drvoprerade, prehrambene industrije i proizvodnje kože i obuće su i dalje u fokusu, kao strateški sektori u prerađivačkoj industriji. U ovim sektorima se u narednim godinama očekuje dalji rast prihoda, dobiti, izvoza, broja zaposlenih i visine zarada. Podrška razvoju MSP i preduzetništva od strane opštine trebalo bi da se usmjeri na ove sektore, u smislu nefinansijske i finansijske pomoći, a prije svega obezbijeđenja adekvatne radne snage za potrebe ovih sektora.

Razlog može da leži i u nedostatku kontinuiranog obezbijeđenja sirovinske osnove kako bi se proizvodni proces u ovom sektoru nesmetano odvijao.